

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

TIDEVARVET

Nr 32 — 9 AUGUSTI

Nr 32 — 2 ÅRG. 1924

Samvetsfrågor

till riksdagskandidater.

1.

Angående de kvinnliga statstjänarnas löner.

I vår egenskap av väljare hemställa vi förbindligast till Eder om svar på följande frågor:

Vill ni medverka till, att de kvinnliga statstjänarnas löne- och pensionsfrågor upptagas till behandling och avgörande vid nästa riksdag?

Vill ni lösa dessa frågor enligt principen lika lön och lika pensionsålder för män och kvinnor i samma tjänsteställning?

Tidevarvet n:r 32.

Den första av våra samvetsfrågor till riksdagskandidater rör lika lön och lika pensionsålder för kvinnor som för män i statens tjänst.

I anslutning härtill läs: Lönefrågan måste lösas! samt: Äro kvinnorna förgängligare än männen? av doktor Andrea Adreen-Svedberg. Det torde vara lämpligt att tillställa de riksdagskandidater, som skola interpelleras, inte blott frågan utan även dessa artiklar.

I Elisabeth Tamms serie Det nya jordbruket meddela vi artikel IV, där äganderätten till jorden sammanbindes med skyldigheten att bruka den.

Doktor Ada Nilsson yttrar sig i artikeln: Livets eld och sveda över toenne böcker, innehållande råd till kvinnor, med den sakkunskap hennes långa erfarenhet som kvinnoläkare ger henne och den fördomsfrihet som dessutom är hennes egen.

Doktor Alma Sundqvist, ordförande i Akademiskt bildade kvinnors förening, skildrar den nyligen avslutade kongressen i Kristiania, som samlade universitetskvinnor från fem världsdelar till överläggningar, barna av en verkligt internationell anda.

K. J. uppmanar på ett ytterst diskret sätt sina läsare att ägna sig åt den hellenska konst, som kallas politik.

För fru Lövstrands vidare även ty se sidorna 3 och 4.

Till sist en legal notis: lärarinnan, fröken Vira Eklund, har ingi på ansökan att utge den periodiska skriften: »Frisinnade folkpartiets kvinnogrupp».

Lönefrågan måste lösas!

Vi ha bemött alla argument.

Är det verkligen möjligt att vi ännu icke kämpat igenom vår lönefråga? Är det verkligen sant att det fortfarande skall övervägas att i statens tjänst ge en kvinna lägre ersättning än en man i samma befattningsställning? Och detta fastän kvinnorna ha rösträtt och äro många nog för att uppväga männen. Man känner lust att skaka alla de kvinnor, som måtte sova. Se de inte, att detta ändlösa förhållande av kvinnornas plats- och lönefråga är sabotage och känna de inte, att det är ett slag i ansiktet att vilja ge dem lägre lön?

Diskussionen har varat länge nog nu och varit uttömmande. Vi ha bemött alla argument. Vi förklara oss villiga att betala avgifter motsvarande änke- och pupillkassans. Vi anhålla om lika pensionsålder. Vi ha visat att den statistik, som skulle demonstrera vår underlägsenhet såsom arbetare och vår större sjuklighet var felaktig och missvisande. Och vi ha med styrka hävdad att i alla händelser individuella egenska-

per sådana som arbetsduglighet, sjuklighet eller livslängd under inga omständigheter duga såsom underlag för en löneskillnad mellan olika grupper av statstjänare. Vill staten skydda sig mot förluster genom dylika variationer i befattningshavarnas beskaffenhet så må man finna ett sätt att bedöma var individ för sig. Vi ha också sagt ifrån att om staten måste spara, så skall det ske på *allas* bekostnad, på vår och på männens.

Allt detta är ju så självklart! Hade man inte sett och hört så många intelligenta män vända och vrida på den enkla frågan i många Herrans år, så vore det omöjligt att tro, att här finns något problem. Kunde vi här en gång komma ifrån det förlutnas måttstockar! Fingo vi bara vara människor utan vidare, när det gäller arbetet. Staten, som besätter sina tjänster efter förtjänst och skicklighet riskerar i själva verket ingenting. Risken, om där finns någon, är vår, och vi vilja ta den. Vi avböja varje undantagsställning den

må nu vara avsedd som en skyddsåtgärd för oss eller besparingsåtgärd från statens sida eller bådadera på en gång.

För de lägre statstjänsterna tillkommer en ytterligare svårighet, nämligen fastställandet av vad som är samma tjänsteställning m. a. o. de förut speciellt kvinnliga tjänsternas inplacering i den gemensamma löneplanen. Vi önska att denna detaljfråga må lösas utan bihänsyn till manliga eller kvinnliga befattningshavares särintressen på grundval av objektiva bedömningar av det utförda arbetets natur.

Vi rekommendera kvinnorna över hela landet att ställa till riksdagskandidaterna en muntlig eller skriftlig begäran om klart besked i löne- och pensionsfrågan. Alltför länge har frågan om de kvinnliga statstjänsterna avfärdats som en bagatell i riksdagen. Må kvinnorna vid valen i höst säga ifrån att de inte vilja ha det så längre.

Skolfrågan i högerhänder.

Skolfrågan har nu råkat ur herr Rydén's händer i herr Clasons. Denne har, medan han ännu utövar sitt ämbete som skolminister, med anledning av den berättigade kritiken mot skolkommissionens förslag, tillställt en ny kommitté under ordförandeskap av seminarierector Dahlgren och utan någon kvinnlig ledamot. Denna hänsynslöshet att utesluta kvinnorna är icke mindre upprörande därför att den var att vänta. En av skolreformens huvudpunkter gäller ju just flickundervisningens förstatligande. Dessutom kan det tänkas, att kvinnor kunna ha intresse även av hur svensk ungdoms uppfostran lägges i allmänhet.

Hr Clason har gett vissa direktiv i fråga om flickornas undervisning. Till hans heder må sägas att han icke sviktar från principen om statens lika ansvar för flickundervisningen. Däremot anar man en fara, då han framhåller undervisningens syfte att ge flickorna »en för hemmet och närstående verksamhetsområden särskilt anpassad utbildning». I vilka banor den kvinnliga arbetskraften måste leda, kan hr Clason inte på rak arm bestämma. Den unga kvinnan i dessa dagar måste framför allt lära sig att utföra ett kvalificerat arbete, som ger uppehälle. Huslighet får bli en specialitet som andra.

Den ekonomiska sakkunskapen har tillkallats för att undersöka skolreformens ekonomiska fordringar i förhållande till statens och kommunernas bärkraft. Däremot saknas representant för den sakkunskap, som kunde avväga förhållandet mellan ungdomens fysiska bärkraft och den kunskapsbörda som påläg-

Världsavgörande dagar

inleddes med tyska delegationens ankomst till Londonkonferensen. Aldrig har möjligheterna till överenskommelse varit så stora som nu. Ett bakslag nu skulle bringa de europeiska affärerna i ny osäglig förvirring.

Det märks ändå att de statsmän, som nu leda till de förhandlande makternas öden, tagit lärdomar av sina föregångares talösa misslyckanden, Poincarés lika väl som Cunos, Baldwins eller Lloyd Georges.

De rena yttre formerna för sammanträffandet kunde varit litet mindre klumpiga. Det är inte det bästa sättet av en grupp fullvuxna, som vilja pålägga en varnartig gosse ett straffensum, att först, samlade i ett rum högljutt diskutera vad de skola göra med honom, om han skolkar, och sen kalla in honom, när han hört allt de sagt om hans opålitliga karaktär.

Lika litet att ge tyskarna bara 24 timmar på sig att fatta ståndpunkt till det engelsk-franska förslaget. Däremot är det ett givet framsteg, att tyskarna släppas in i rum att diskutera det med de övriga.

Ruhrbesättningens avveckling är principiellt bestämd. Men hur det skall kunna ske så att dels den franska prestige inte skadas och dels den tyska regeringen kan klara sin egen riksdag sedan, det är den stora frågan.

ges den. Överhuvud, den riktiga tanken att ungdomens andliga och kroppsliga fostran utgör ett odelbart helt, där det ena syftet är lika viktigt som det andra och måste tillgodoses av en gemensam plan — den tanken tyckes vunnit lika litet beaktande av dem, som nu ha reformens öde i sina händer, som av dem, som hade den förut.

En fredsfrent?

Svenska freds- och skiljedomsföreningens nyligen i Arvika avhållna årsmöte föreslog samverkan mellan fredssammanslutningarna vid valen i syfte att söka få in en radikal fredsgrupp i riksdagen. Det föreslogs att de förenade freds vännerna skulle under olika partiers huvudbeaktningar uppsätta särlistor, beaktade Avrustning och skiljedom. De kandidater, som skulle placeras på dessa listor borde, förbinda sig först och främst att arbeta för att riksdagen principiellt uttalar sig för avrustning och skiljedom i stället för krig.

Till detta är att anmärka, att man knappt behöver en fredsgrupp för att få ur riksdagen ett så oskadligt uttalande, även om det utmynnar i begäran om utredning.

De positiva förslag, som fredsfrentens kandidater skulle få att framföra i riksdagen äro tre. Det första: avskaffandet av tvångskrigstjänsten. För att ersättas med vad? Därom upplyser icke kongressen. Antagligen en värvad armé. Det andra gäller utsträckning av rätten till civil, tjänstgöring att omfatta även de etiska vapenvägrarna och minskning av vapenvägrarnas civiltjänst till samma tid som värnplikten. Utsträckningen av rätten till civil tjänstgöring är ett berättigat krav, men torde för fredssaken ej ha någon större betydelse. Angående minskningen av deras tjänstetid, så äro vapenvägrarna själva osäkra om det vore en fördel. Den längre tiden är det enda, varmed de vittna för sin tro.

Det tredje kravet är anslag till den folkliga freds rörelsen, varmed närmast torde avses Svenska freds- och skiljedomsföreningen. Därom är intet annat att invända än att detta krav som slutsten i en fredsrevolution verkar svagt.

En fredsfrent skulle säkerligen icke uppnå några direkta politiska resultat vid 1924 års val men det kunde vara av värde att på så sätt mönstra fredsaktivisterna. De borde då samlas omkring en radikal paroll.

Helgonet med den röda bindeln.

Det är inte meningen att diskutera själva det tidsfenomen som utgöres av marxismen, omsatt i den ryska praktiken. Oavsett vad man än tycker om den — för så vitt man ej blundar — har man i dessa dagar inte kunnat undgå att märka, hur Världsrevolutionens Högsta Domstol i Moskva, diktatorernas diktator, kastat sin imponanta skugga över vårt land under uppgörelsen inom vårt kommunistiska parti mellan de Moskvatrogna och de mera självständiga. Man märker tydligt att III Internationales velat sätta sig i respekt och påtvinga världen föreställningen om att där i Moskva sitter en obeveklig och orubblig Makt, ovanför vilken ingen annan makt finnes, inom sitt maktområde den högsta och absoluta.

Men allting behöver sin bakgrund för att ta sig ut. Och okända storheter behöva jämföras med kända mått för att man skall kunna göra sig en rätt föreställning om dem. Om man läser den samling av skriftliga och stenografiskt upptagna svar på en rad rundfrågor, som Trotski ställt till sina anställda agitatorer, får man ett sådant känt mått på den okända storheten i Ryssland.

De ge en inblick i en värld där bolschevikerna icke helt äro herrar och där den röda revolutionens apostlar måste gå fram med någorlunda lämpor.

Trotski har frågat, om man i hemmen brukar diskutera familjelivet och revolutionen och härpå svarar en av de tillfrågade:

»Sådana samtal upptagas sällan, emedan de angå alla alltför nära.»

Som bekant är procenten av arbetare, som tillhöra det kommunistiska partiet icke så särdeles hög. En av anledningarna får man veta här: det är kvinnorna som sätta sig emot. Ingenting att särskilt berömma kvinnorna för, ty skälen äro inte alltid så sakliga. Det är mest detta, att om mannen blir kommunist, så springer han på möten i stället för att hjälpa till i hushållet. Även motståndet mot kommunismens dogmatiska religionsfientlighet är väl inte alltid grundat på så stark personlig religiositet. Ändå är det på den punkten den gammaldags ryska kvinnan tycks sätta in mest energi.

En av agenterna i en fabrik berättar: chefens mor var sjuk och samtidigt kom en procession med Guds moder från Bogoljubsk. Helgonet gjorde sin rond överallt och kom också till kommunisterna. Den sjuka, som var döende, önskade bli välsignad av helgonet. När den gick in därpå, *men efter välsignelsen band han en röd bindel om Helgonets arm.* Nästa dag dog modern, och sonen gav henne en borgerlig, men dottrarna en kyrklig begravning.

Här är en annan historia: I en cell (minsta enhet av kommunistisk sammanslutning) höll en ungdomsledare tal om religionen. Ungdomen förhöll honom då, att han hade helgonbilder hängande hemma hos sig. Mannen blev ursinnig, gick hem och rev ner helgonen från hyllan. Förbittrad störtade sig hust-run över porträtten av Marx och Lenin och rev sönder dem. Försoning ingicks på det villkor, att hustrun avstod från sina helgonbilder och mannen från att ha framme porträtten av Marx och Lenin.

Detta är inte berättat för att någon skall le över kommunisterna. Blott för att de skola förefalla mera mänskliga och rörande och därigenom lättare att älska. Devinez.

TIDEVARVET

Utkommer varje helgfri lördag.
Slussplan 9, 3 tr., Stockholm.

REDAKTION:

Elin Wägner.
Ellen Hagen.

Mottagningstid kl. 2—3 e. m.
Telefon Norr 28242.

EXPEDITION:

Telefon Norr 28243.
Kontorstid kl. 10—12 f. m., 1—4 e. m.

PRENUMERATIONSPRIS:

För helår kr. 5: 50, halvår kr. 3: —,
kvartal kr. 1: 50, månad kr. 0: 50.
Lösenummer 15 öre.

ANNONSPRIS:

per millimeter
Textsida eller särskilt be-
gård plats 22 öre
Efter text 20 »

Linköln Bloms Boktryckeri A.-B.
STOCKHOLM 1924

Mathilda Staël von Holstein

Ledamot av Sveriges Advokatsamfund.
Malmorgsgatan 3, Stockholm.
Telefon 244 88, Norr 244 19.
Familjerätt. Hyresärenden. Testamenten.
Bouppteckningar. Förfrågningar från lands-
orten besvaras omgående.

Eva Andéns Advokatbyrå

Lilla Vattug. 14. Tel. 7576, Norr 183 36.
STOCKHOLM.
SPECIALITET: Familje- och arvsaker,
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag.
Även skriftliga förfrågningar.

Privatpraktiserande barnmorskan

Agda Olsson

Skånegatan 81, 2 tr. Tel. 201 28

Barnm. Alma Axelssons

Förlossningshem, Linnégatan 19, Stock-
holm, mottager inackord. Även för lång-
re tid. Tyst och ogenerat. Vårek.

Dr. Valborg Magnell-Nauclér,

Vasagatan 40, 3 tr. (hiss), Stockholm.
Hud- och könssjukdomar.
Mottagningstid vard. 1/2 9—10. Sön-
o. helgd. 10—1/2 11. Annan tid pr. Tel.
Norr 245 13.

Rönneberga Sjukhem, Lidingö.

Rum lediga. Förstklassig vård, moderata
priser, härligt läge. Särskild barnav-
delning för barn i alla åldrar. Tel. Li-
dingö 937.

Vid besök i ÖREBRO tag in på

Petterssons Pensionat,

Storgatan 22. Nära norra järnvägsst.
Välkänt, propert, 1:a kl. privat hotell.
Tel. 643. Vaktm. vid alla tåg. — Bilgård.

Vid behov av
fotografiskt arbete
vänd Eder till

Atelier Thüring

Hornsgatan 26
STOCKHOLM

där Ni får ett förstklassigt arbete, till
billigt pris. Artistiskt atelierarbete.
Grupper, bröllop o. d. utom atelier.
Tel.: Söder 3-1 8 8 0.

Olga Elmdahl
Modemagasin

Kungsgatan 53, Tel. 108 51
STOCKHOLM
OBS! Sorgartiklar

Tel. 2927 Billiga Bud
Vasag. 8.

Elisabeth Östmans Husmoderskurs

Tel. 20 35 Grundad år 1902 Norr 93 02
Husmoderskursen, som omfattar 3 1/2 mån. hörjar Måndagen den 1 Sept.
1924. Prospekt och närmare upplysningar på begäran.
Klarabergsg. 40. ELISABETH ÖSTMAN-SUNDSTRAND, Stockholm.

Äro kvinnorna förgängligare
än männen?

Nej, säger vetenskapen och erfarenheten.

Av Andrea Andreen-Svedberg.

»Kvinnorna blomma ut fortare än män-
nen»
Professor H. Schück: Uppsala Universi-
tets drätselnämnd 1911.

»Att kvinnorna blomma ut fortare än
männen kan vara sant i fråga om den
kroppsliga fägringen, men det är ej menin-
gen att göra denna till befördrings- eller
pensioneringsgrund.»
Professor H. Öhrvall: Större akad. kon-
sistoriet 1911.

1907 års pensionslag har fast-
ställt en pensionsålder av — i regel
— 67 år för manlig och 60 år för
kvinnlighet. Vid utredning angående kvinnors till-
träde till högre statstjänster och an-
gående de kvinnliga statstjänsternas
löneförhållanden har föreslagits en
höjning av kvinnornas pensionsålder
till 62 eller 64 år. Från ledande kvin-
nohåll har vid upprepade tillfällen
yrkats på samma pensionsålder för
kvinnor som för män. Däremot torde
väl kvinnornas djupa led i all-
mänhet ha ryggat tillbaka inför ut-
sikten till en höjd pensionsålder.
Denna stämning bland kvinnorna,
som nog ej varit utan inflytande på
männens allmänna opinion, skulle
sannolikt försvinna om alla insåge
vad frågan gäller. Det gäller ju att
möjliggöra lika lön för män och
kvinnor i samma tjänsteställning.
Förklarligt nog har emellertid
den lägre lönen för flertalet
kvinnor blivit en av de vanda
plågor mot vilka man glömmer
att reagera. Det finns dock några
yrkesgrupper, läkare och jurister
t. ex. inom vilka kvinnor alltid haft
samma lön, som män, på de platser
de överhuvud fått inneha; kvinnorna
i dessa yrken reagera därför också
omedelbart och kraftigt mot löneol-
lighet såsom en verklig nesa! Så
snart man fasthåller vid nödvändig-
heten av att ett visst arbete betalas
lika vem som än utför det blir också
allt som kan motivera en löneolighet
ett ont vilket om möjligt måste bort.
Från denna synpunkt är önskvärd-
heten av lika pensionsålder för män
och kvinnor självklar.

Inga bärande skäl för mindre ut-
hållighet hos kvinnorna.

Men hur är det med möjligheten?
Kan man utan skada för samhället
och för kvinnorna låta dem arbeta
lika länge som männen? Frågan
besvarande synes förutsätta en ut-
redning angående kvinnors uthål-
lighet jämförd med mäns då de ut-
föra samma arbete under samma
ekonomiska betingelser — en utred-
ning som troligen aldrig kan göras
objektivt nog för att vara oangriplig
och för vilken i alla händelser det
nödiga materialet tillsvindlar saknas
helt enkelt emedan kvinnor ha lägre
lön än män praktiskt taget i alla be-
fattningar som innehas till pensions-
åldern.

Redan nu är emellertid klart att
inga bärande skäl tala för en mindre
uthållighet hos kvinnorna. Och det
som behöver bevisas är just att
kvinnorna ta slut förr. Till en bör-
jan är det osannolikt att kvinnorna
äro mindre uthålliga än männen.
Kvinnornas längre medellivslängd
talar snarast i motsatt riktning —
något som också påpekats. Likaså
deras — jämförd med männens —
lägre sjuklighet på äldre dagar. Hur
kom man från början på den tanken
att kvinnorna voro förgängligare än
männen och behöve pensioneras ti-
digare? De första kvinnliga stats-
tjänarna hade ju samma lön och
samma pensionsålder som männen.
Så fingo kvinnorna bli efter, när
männen fingo löneförhöjningar, sta-
ten började göra besparingar på
kvinnornas bekostnad och vissa
grupper av kvinnliga statstjänare
kommo att leva under ytterst tryck-
ta ekonomiska förhållanden. Då

tillkom den lägre pensionsåldern
såsom en lättnad — ett slags löne-
förhöjning. Det var år 1892, som
den infördes för småskollärarinnor-
na med den motiveringen (k. m. t.)
att de »tidigare än männen blevo ut-
slitna i tjänsten». Ej underligt i
sanning om så var fallet så exep-
tionellt illa ställda som de voro i frå-
ga om lön och arbetsbetingelser.

Ett försiktigt försök.

På detta K. M. t:s uttalande av år
1892 är det ytterst som kungl. prop.
till pensionslag vid 1907 års riksdag
bygger, då det heter att »erfarenhet-
en ådagalagt att minskning i arbets-
kraft inträder för kvinnor i allmän-
het tidigare än för män». Och den-
na högtidliga sats, som synes vila
på oryggliga fakta, har sedan gått
segrande fram genom år och kom-
mittebetänkanden ända till år 1921.
Såväl sakkunniga för utredning av
frågan om kvinnorna och statstjän-
sterna (1921) som lönekommittén
(1923) lämna nämligen i sina be-
tänkanden helt åsido frågan om
kvinnans uthållighet jämförd med
männens och föreslå 62 resp. 64 års
pensionsålder rent godtyckligt, så-
som ett försiktigt försök. Särskilt
lönekommittén säger rent ut att en
höjning av 7 år på en gång synes
vara för mycket.

Vad auktoriteterna säga.

Denna kommitté har förhört sig
hos landets medicinska auktoriteter
angående behövigheten av en lägre
pensionsålder för kvinnor. Svaren gå
ut på att den medicinska forsknin-
gen ej förebragt några skäl för en
sådan åtgärd. Av intresse är prof.
I. Holmgrens särskilda yttrande.
Han säger bl. a.:

En läkare är dagligen i tillfälle att iakt-
taga ofantliga skillnader i den så att säga
anatomiska och fysiologiska åldern mellan
olika individer i samma årsklass såväl
bland män som bland kvinnor. Gent
emot denna stora individuella skillnad är
i varje fall den skillnad, som eventuellt
kan finnas mellan de båda könen alldeles
försvinnande.

Till denna professor Holmgrens
uppfattning ansluter jag mig helt.
Prof. Holmgren säger emellertid
längre fram i samma yttrande:
Det synes mig möjligt, att kvinnan i
visst yrkesarbete, t. ex. lärarens, tidigare
mister smaken för arbetet, förlorar arbets-
lust och intresse. Härmed följa förstäm-
ning, olust, känsla av otillräckliga krafter
och hela hälsokarantän av nervösa symptom,
som ligga på gränsen till sjukdom eller
överskrida denna. Hon kan sålunda på
denna väg mycket väl bli tidigare än män-
nen urständsat att på ett tillfredsställande
sätt fullgöra sitt arbete.

Här kan jag ej ge honom rätt.
Min tro är att även på denna punkt
de individuella olikheterna äro så
stora att något kvinnotypiskt drag

ADA NILSSON.

LIVETS ELD OCH SVEDA.

Fysiska och psysiska råd för livs-
föring hagla ned över oss arma död-
liga rörande livets alla situationer
och förhållanden. De äro vanligen
riktade till kvinnorna — de mogna
eller de unga — alltefter omständig-
heterna och i all synnerhet om de
äro skrivna av män. Det liv, som
alla dessa råd och utläggningar hän-
föra sig till, är dock det, som leves
gemensamt av oss, män och kvinnor
och som i stort sett erbjuder samma
problem för man som kvinna.

Kanske vända sig författarna till
kvinnan i den förhoppningen, att
det är hon, som utformar hemmets
och den nya generationens vanor.
Men glömmer man icke då, att det
oftast är familjeförsörjarens smak
och vanor som bli normgivande?
Är det icke farligt att ställa mannen
— den unge eller den mogne —
utanför det ansvar, som möjlighet

Det nya jordbruket.

Av Elisabeth Tamm.

IV.

Meningen med all jordäganderätt:
brukandet ej ägandet.

Både genom erfarenhetens vittnes-
mål och den allmänna rättsuppfatt-
ningens har det under tidernas lopp
blivit fastslaget som något ofrånkom-
ligt, att samhället eller staten har en
viss befogenhet över all jord, en be-
fogenhet, som samhället med all sä-
kerhet inte kommer att lämna ifrån
sig. Snarare har tendensen gått
emot att utvidga denna befogenhet.
Men samtidigt är det, och har alltid
varit lika ofrånkomligt, att brukan-
det av jord fordrar självständighet.
Detta faktum har utmynnat i den
fria äganderättens begrepp.

Där stå vi nu med dessa båda,
som vi kalla, motsättningar men äro
de verkliga eller skenbara? Äro de
oförenliga eller icke? Måste de fin-
nas för att genom strid med var-
andra uppehålla jämvikten eller
skall endera avgå med segern? Detta
är frågan.

Om dessa motsättningar vore
verkliga och oförenliga, om de en-
dast vore till för att kämpa om
makten och företrädaren för den
ena parten ensam vore den riktiga,
hur skulle då bägge i det praktiska
framstegsarbetet ha visat sig vara
nödvändiga och äga bärkraft? Man
måste utgå ifrån, att bägge äro nöd-
vändiga och äga bärkraft. Då åter-
står det, som förut blivit antytt, att
fastslå det inbördes förhållandet
mellan samhället och den enskilde
gent emot jorden.

I lagstiftningen har, som förut

ej kan anses föreligga. Men på sam-
ma gång frågar jag mig om inte
något av denna stämning funnits
och finns hos de kvinnor, som så
mycket bäva för en höjning av pen-
sionsåldern.

De trötta och de åldersfriska.

Detta mindretal av trötta kan ej
få föranleda en lägre pensionsålder
för alla kvinnor. Däremot är för
deras skull och av flera andra skäl
önskvärd att vår nuvarande pensio-
lagstiftning måtte kompletteras ge-
nom en bestämmelse, som medgav
rätt för varje tjänsteinnehavare att
utan sjukintyg avgå under de 5 sista
åren av tjänstetiden med pensions-
drag beräknat så att staten ej gör nå-
gon förlust. Och under dessa för-
hållanden synes det mig att vi lång-
livade och åldersfriska kvinnor ha
intet att förlora på en höjd pensions-
ålder. Men väl att vinna, ty, än en
gång, högre pensionsålder betyder
högre lön.

påpekats, tydligen blivit ådaga-
lagt, att samhället har inte lä-
ra rätt utan även plikt att bevaka
vissa intressen. Det vore därför rik-
tigare, att även i lag stadfästa denna
befogenhet, än att som nu gång ef-
ter annan liksom göra intrång på
den enskilda äganderätten, vilket
jordbrukarna enligt den nu rådande
uppfattningen anse, och måste anse,
som ett otillbörligt inkräktande. Där
måste erkännas en samhällets priori-
tetsrätt över jorden. Staten måste
tillse, att det allmännas intressen in-
te blir lidande genom främjandet av
den enskildes, att, mellan de enskil-
da, den enas rätt inte får tröda den
andras för nära, och att jorden väl
vårdas och hävdas. Ty Sverige, det
är det svenska folkets land, inte ba-
ra enskilda jordägares, vare sig des-
sa äro några få storgodsägare eller
aldrig så många småjordbrukare.

Men det, att staten eller hela fol-
ket gemensamt har vissa intressen
att bevaka beträffande jorden, är
inte liktydigt med, att staten måste
äga jorden. Det gäller endast att
uttröna vilken upplåtelseform, som
ger det bästa ekonomiska resulta-
tet och varigenom jorden bäst hål-
les i hävd, den upplåtelseform, som
är till största fördel för landet i
dess helhet och brukaren.

Brukandet fordrar största möjliga
självständighet. Den enskilda ägan-
derätten måste således räknas som
den i alla avseenden fördelaktigaste,
men en äganderätt som icke ute-
sluter, utan tvärtom lämnar rum för
samhällets prioriteringsrätt.

Innebär detta då inte en motsä-
gelse? Den frågan kan besvaras
med nej, såvida man ej med ägande-
rätt till jord i första rummet sätter
ägandet i stället för brukandet. Me-
ningen med all jordäganderätt måste
vara brukandet, ej ägandet, fast ä-
gandet lämnar de största möjlighe-
terna för brukandet. Men om det,
att bruka jord skall bibehålla sin
ursprungliga betydelse såsom en
grundsten i samhällsarbetet, vilket
gammal hävd har givit, då får ej
den form av penningsspekulation,
som jordägandet kan representera,
träda i förgrunden och undanskym-
ma, att jordägandet i första hand
gent emot samhället är brukaren
och icke ägaren.

och bra — den är rolig.

I vissa frågor kan man naturligt-
vis ha en avvikande uppfattning,
men anmälaren vill här särskilt
framhålla tvenne förtjänster i Jo-
sephsons bok. Det ärliga försöket
att se hygienens fordringar om jag
så får säga socialt. Samfundsförhål-
landena måste i mängd och mycket
ändras, innan hygienens fordringar
äro möjliga att fylla. Bokens andra
stora förtjänst synes mig vara att
författaren vågat sig in på det oer-
hört viktiga kapitel, som berör äk-
tenskaps fysiska och psykiska si-
dor. Han har även haft mod att
till förutsättningslöst bedömning
upptaga frågan om och när preven-
tiva åtgärder kunna vara berättigade.
Han ser enkelt och mänskligt på frå-
gan naturligt nog med sin livslänga
erfarenhet som förlossnings- och
kvinnoläkare och socialt ansvarskän-
nande samhällsmedlem. Boken tor-
de därför få ytterligt värde för män-
ga sociala arbetare. Tyvärr bedö-
ma ej alla läkare hithörande frågor
på samma sätt. I Svenska Morgon-

1) Hälsosamma lärdomar för mogna
kvinnor, av C. D. Josephson, Nordiska
Bokhandels förlag, pris 3:75.
Å k t a m a k a r. En fysisk och
psykisk rådgivare, av Dr. Marie Stopes.
Hälsövännens förlagsexp. pris 3:75.

ANMÄRKNINGAR

AV
K. J.

Den hellenska konsten.

Andaktsfull vördnad för grekisk konst ingår alljämt i den västerländska bildningens tvångsföreställningar. Sober och sval är visserligen numera denna pietet, ett dröjande återsken av den exklusiva religion som Goethe och Ehrensvärd med äkta apostlaglöd förkunnade och som akademiska institutioner vinnlade sig om att förbena till stationär renlighets. Vad som rätt nyligen gällde för en övernaturlig uppenbarelse, alla kommande tidens mönster och frälsning, har sjunkit ner till sin kronologiska plats i de historiska fenomenens räckta, men fastän det mera passionerade intresset vänder sig till äldre, primitivare och skenbart mera mystiska konstmanifestationer, svävar än så länge en blekgyllne nimbus över det estetiska Hellas.

Men här frapperas jag av en sällsam oegentlighet. Hur kommer det sig att den förnämsta och mest karakteristiska branschen av hellensk konst har utslutits från denna säga ömhet? Mig förvånar det mildast sagt vardagliga sätt varpå ordet »politik» i regeln uttalas. Förgäves lyssnar jag efter en högtidsfull dalling i stämman, en bävande gripethet i tonfallet. Aldrig förnimmer jag att den talandes själ gör en bugning för de fjärran mästare som uppfann begreppet och ordet och utexperimenterade metoderna. Partenon, som visserligen förekommer mindre ofta, deklameras ovillkorligt med helt annan patos. Och vad var Partenon om inte en detalj i grekisk politik?

Nog har denna antika konst haft sina strödda beundrare i det förgångna. En och annan beläst revolutionär eller attentator framställde sig uttryckligt som återupplivare av klassisk tradition, men framför allt var det fattiga tyska professorer, någon duodestyrans fogliga livegna, som insåg stärkelse för sin obrukbara självkänsla ur folkförsamlingar, partifejder och demagogisk retorik.

Dyliska naiviteter träffas inte mer. Ifall dumhet ännu uppträder i samband med politik så är den av långt mindre älsklig natur.

Att vara desillusionerad stämplas utan vidare som intelligent, men en grad intelligentare bör det synas att med berätt mod hägna vissa ädla

och livsfrämjande vidskepelse. Särkerligen var det ett världslost missgrepp att beröva politiken dess andel i det heliga sken som bestrålar den övriga antika konsten. Den behövde det så oerhört väl, och det skulle ha övat lyckligt inflytande på den enligt den sanna erfarenhetsregeln att *noblesse oblige*. Det etymologiska sinnet om inte annat upprepar sig mot att politik i våra dagar anses för ett ganska fullt ord, betecknande i bästa fall en modern och vulgär olägenhet men ej sällan rent av skoj, knep och svindel. Här föreligger en analogi till oförfalskad allmoges föreställning om affärer och juridik. Till och med i vårt land kan man iakta individer med uppenbar fallenhet och lidelse för politisk konst, men lika ogärna erkänner de denna kallelse som de skulle förklara sig födda till brännvinsadvokater.

Hos de s. k. germanerna frodas denna uppfattning i sin renaste form, på en del andra håll har den tätare frekvensen av politiska talanger hindrat den att nå fullmognad. En särställning intar här som i alla ting den lilla brittiska ön. Där har aldrig politiken mist kast och degraderats. Den har bevarat sitt höga anseende genom att inträda som nummer ett i serien av sportgenrer och behandlas fördenskullän i dag med det hjärtligt intresserade och ystra allvar, som dessa nationalangelägenheter har pretention på. Det hjälper inte att folken överallt har importerat formerna för olympisk lek från den politiska ön, ty det säregna idrottslynnet är naturens gåva.

Säkert måste en gång upptäckas någon utväg att göra politiken även för svenska folket festlig och from. Vi bör komma därhän att med högspänd konstnärsambition stiga fram att hålla valtal på agoran och med en religiös rysning, alstrad av årtusengamla minnen, lägga i urnan den sedel som skall förvisa Aristides till Helgeandsholmen.

Under tiden kunde vi åtminstone undvika att proklamera vårt barbari genom öppen missaktning av den hellenska konsten. Att utföra med grace en av dennas ringaste funktioner är förnämligare än flytande virtuositet i den germanske kanstöpares populära hantverk.

bladet (19/7) riktades en häftig attack mot professor Knut Wicksell, med anledning av hans uppsats i Tidens junihäfte om »Befolkningsfrågans nuvarande läge». Svenska Morgonbladet har kallat till sin hjälp prof. C. G. Santesson, som skarpt fördömer varje åtgärd till reglering av folkökningen såsom stötande många människors naturliga känsla och religiösa hänsyn — men framför allt för att dessa åtgärder »kunna ställa sig i den ansvarslösa njutningens tjänst», »kunna verka rasförsämrande, då vita rasen får ge plats för gulingar från öster och svartingar från söder».

Hur världsfrämmande är icke professor Santessons tal. Man förstår, att han aldrig, som praktiserande läkare stått nära det levande livets eld och sveda.

Hur annorlunda betraktar engelskan *Marie Carmichael Stopes*, Doctor of Science och Doktor Philosophie i München, problemen i sina böcker »Married Love», översatt: *Äkta makar*, samt *Wise Parenthood*,

Sunt föräldraskap (Frams förlag). Hennes egen bittra erfarenhet i ett olyckligt äktenskap — olyckligt på grund av okunnighet — driver henne till trängna studier och iakttagelser över könslivets utomordentligt invecklade problem. Genom egen och andras erfarenhet vet hon hur mycken olycka, lidande, sjukdom och bitterhet döljes bakom äktenskapen. Hon anser sig ha funnit en väg att undvika alla dessa stötestenar för den bräckliga mänskliga lyckan. Hon känner sig skyldig att ställa sin erfarenhet till mänsklighetens tjänst. Hon vill öka de lyckliga hemmens antal. Med hänsynlös betagande öppenhet talar hon om saker och ting, som i allmänhet anses antingen allt för heliga för att kunna behandlas öppet eller för farliga då det kan ge näring till lättsinniga naturers smutsiga fantasi. Hon avslöjar vad mängden förgäves grubblat över — hon pekar på en väg ur det mörker, där så många kvinnor stirrat sig blinda. Mycket vad hon säger är kanske ej fullt be-

visat — kan kanske aldrig bli det — eller är på ett annat sätt. Det betyder dock i detta sammanhang ej så mycket. Det är ett problem, som måste lösas, som den eskildamänniskan obönhörligt ställes inför, och där vägledning så väl behöves. Hennes bok kan ej med fördel refereras. Den bör läsas av alla män och kvinnor som kämpa med könslivets problem. Dr. Stopes säger i sitt företal att trots mycket erkännande från religiöst håll ha dock flera kyrkans representanter opponerat sig mot hennes påstående, icke ur vetenskaplig utan ur religiös synpunkt. (Precis som professor Santesson.)

"För att skapa frid på jorden."

En kongress av kvinnor från fem världsdelar.

Samarbete och samförstånd mellan all världens länder var lösen för den kongress som hölls av »the International Federation of University Women, akademiskt bildade kvinnors internationella sammanslutning, i Kristiania, den 28 juli—1 aug. i år och till vilken delegerade infunnit sig från föreningar i Amerika, Australien, Belgien, Danmark, England, Finland, Frankrike, Holland, Irland, Italien, New Zealand, Norge, Schweiz, Skottland, Sverige, Sydafrika och Österrike. Från Tyskland, där ingen förening, som kunde sända delegerade, ännu finnes, framfördes en med allmän sympati mottagen hälsning av en ung tyska som hoppades att en sådan förening skulle vara bildad i hennes land före nästa kongress.

De fyra nordiska ländernas värdskap i Kristiania.

Universitetskvinnornas internationella sammanslutning håller kongress vartannat år, och denna gång hade inbjudan utgått från de fyra nordiska ländernas föreningar.

Den norska föreningen hade för kongressen skapat en utsökt ram, Universitetet var upplåtet till möteslokal. Kongressen öppnades med en vacker högtidlighet i aulan, där delegaterna hälsades välkomna av de fyra nordiska föreningarnas ordförande samt av universitetets värdar av prof. Koht. Därefter höll prof. Nansen ett anförande, genomströmmat av en i egna erfarenheter djupt rotad övertygelse om nödvändigheten av det internationella samförståndets seger över de onda makter, som mer eller mindre fördolt arbete på en söndring.

Vägar till fred: gemensamt språk, internationellt inriktad skolundervisning, vetenskapen i fredens tjänst.

Kongressförhandlingarna rörde sig bl. a. om behovet av ett gemensamt språk. Alla voro ense om att ett sådant behov var trängande och de flesta önska ett konstgjort språk. Den kinesiska gästen, som rest från Shanghai den 16 juni för att hinna fram på andra dagen av kongressen, belyste frågan genom att redogöra för de oerhörda språksvårigheterna i Kina, med dess skriftspråk, som det kräves nästan en livstid att inlära och de många olika talspråken. En kommitté tillsattes att föra frågan vidare.

Man överlade vidare om möjligheterna att genom skolundervisningen framkalla fredsvilja och en rättvis uppskattning av andra folk.

Inga nationella fördomar finge stå i vägen för det vetenskapliga samarbetet mellan länderna, liksom det också kraftigt underströks att *vetenskapen borde arbeta för hela mänsklighetens bästa och icke ställa sig i förstörelsens tjänst.*

Stipendiefond på fyra millioner.

Det beslöts att igångsätta en insamling av ej mindre än en million dollars, varav avkastningen skulle utdelas i form av resestipendier, tillgängliga för medlemmar i alla länder. Som ett lyckligt omen kom den med jubel mottagna underrättelsen att en grundplåt blivit skänkt av en grupp norska manliga akademiker, vilka då de år 1913 firade sitt 50-årsjubileum som studenter, avsått en liten summa till ett stipendium för en kvinnlig vetenskapsdoktor.

De intellektuella kvinnorna i finans och politiken.

Av synnerligen stort intresse voro de anföranden som hölls angående önskvärdheten av bildade kvinnors inträde på affärsbanan.

Det framhölls, att den internationella handeln är av den största betydelse för den internationella politiken, och säkerligen kunde en stor insats här göras av intellektuellt skolade kvinnor — med eller utan akademisk examen — med begäring och intresse åt detta håll.

Ett innehållsrikt och väckande yttrande hölls av ordföranden prof. Caroline Spurgeon. Därpå uppträdde den engelska lady Rhondda, själv direktör för en stor kolfirma och ordförande i ett stort brandförsäkringsbolag och förordade varmt handel och industri som arbetsfält för kvinnor.

Mrs Corbett Ashby, ordförande i Internationella rösträttsalliansen vände sig mot det ofta hörda talet om att politiken är något lågt och smutsigt. Hon framhöll att politiken är vad man gör den till och att den som icke deltar i det politiska livet är medansvarig för dess förfall.

Kongressens förhandlingar leddes med fin takt och osviktig säkerhet av den avgående ordföranden Caroline Spurgeon, professor, vid Londons universitet, vilken nu efterträdes av Virginia Guildersleece, skolrektor från New York.

Den härliga norska naturen, den norska musik, som med fulländad konstnärlighet utfördes vid öppnandet och vid samkvämen, de inblickar, som vunnos i norsk konst, kastade en ökad glans över kongressdagarna.

Det frågas ibland vartill kvinnorna skola använda sin medborgarrätt. I den mån man får döma efter denna kongress blir svaret: till att skapa frid på jorden.

Alma Sundqvist.

Fru Lövstrand, Buddha och de andra.

Ack, är det mitt världsliga hjärta, som gör att jag önskar mig en annan följeslagare än Buddha?

Denna hjärtesuck som blivit bevarad genom århundradena, från en from kinesisk läppar, har jag stundom gjort till min, då jag alltför länge och alltför ensidigt umgäts med min politiska väninna, fröken Ambition. I allmänhet är det mig en styggelse att besöka sammanträden och möten. Jag maskar från fullgörandet av denna värnplikt, alldeles som beväringen från sin.

Så var det, nog så, att när jag ständes till möte av min väninna i går kväll för att å hennes banklokal sammanträffa med kvinnliga representanter från hela valkretsen, som skulle överlägga om en fälttågsplan för valet, så förskräcktes jag hemligen i mitt hjärta för vad det var jag givit mig in i. Hade jag två förfärliga månader av möten framför mig? Mätte jag kunna föra det anständigen igenom.

Jag beslöt emellertid med riksdagskandidatens naturliga instinkt att söka vinna mina väljare och valbössar. Därför lade jag av min svarta änkedräkt och därmed avslöjades ett skede i mitt liv. Det nya invigdes med en vit klänning, som jag inte nådes störa med ett enda svart stänk. När jag kom ut på gatan, stötte jag ihop med fru Vååt, som också var vitklädd, och som sade: Nej! Skall fru Lövstrand också gå på ryttarfesten?

Det hade jag inte drömt om, men eftersom det var god tid, beslöt jag att åtminstone ta vägen om kasernerna i hennes sällskap. Så småningom började jag förstå, varför hon frågat mig om jag skulle till ryttarfesten. Ty alla stadens damer, som nu strömmade till från olika håll och vandrade liksom i procession upp mot kasernerna voro vitklädda för att fira krigsmakten.

Fru Vååt och jag hade icke så mycket att säga varandra, de flesta ämnen voro brännbara, så att vi talade om värmen. Hon skulle just resa till fjällen med sin man.

— För att hämta krafter till valkampen? frågade jag, som tröttnat på värmen.

— Alldeles, sade hon. Skall fru Lövstrand kanske också resa bort för det samma?

— Nej, sade jag, för jag börjar kampanjen i kväll.

— Å! sade hon. Tänk vad det är bråkigt med val.

— Ja, sade jag. När jag väl kommit in, skall jag motionera om livstidsmandat, så slipper vi dem.

Därmed avslöjades samtalet. Runt omkring talade publiken över programmet.

— Det blir riktig strid med kulsprutor som sista programnummer.

— Och dom kommer att ha de nya stål-hjälmarna.

(Forts. å nästa sid.)

En vilde bland de frisinnade.

Fil. kand. fröken Hulda Lundh, lärarinna i Ystad, har uppsatts som första suppleant för lektor Hagen, som är första namn på de frisinnades stadslista i Malmöhus län, som går under överbeteckning Mellanpartierna. Ehuru fröken Lundh är vilde är hennes duglighet så uppskattad, att hon medtagits på listan.

Höstterminen börjar 21 Aug.

— 21:sta läsåret —

Mariannelunds Praktiska Skola

I REALSKOLAN förberedes till realskoleex. med stor tidsvinst. Flitiga och begävrade kunna genomgå denna avd. på 3 terminer.
I GYMNASIET förberedes på kortaste tid till studentex. å såväl real- som latinlinj. 4 terminer (= 2 år) fr. realskoleex. eller motsv. kunskaper. Endast 3 1/2 år från folkskola.
I HANDELSINSTITUTET utbildas personal för olika affärsverksamhet. Effektiv undervisning. Övningskontor.
I Husmoders- & Slöjdskolan meddelas undervisning i enklare och finare matlagning, handarbeten och vävnader.
Utmärkta resultat. Låga kostnader. Begär prospekt, som sändes omg. från skolans rektor, Gottfr. Gustafsson, adr. Mariannelund.

Sällskapet Barnavårds utbildningsanstalt

Stadshagen, Stockholm.

4 månaders kurser i barnavård. Nya elever mottagas den 1:sta i varje månad. Elevavgift: kr. 125 i månaden för undervisning, föda och bostad. Inträdesfordringar: fullständig folkskolebildning, minst 17 års ålder. Ansökan om elevplats ställes till föreståndarinnan och bör vara åtförd av frejd- och läkarbetyg, avskrift av skolbetyg och rekommendation av trovärdig person.

Styrelsens ordförande är H. K. H. Prinsessan Ingeborg. Anstaltens föreståndarinnan är fru Alette Béen, anstaltens läkare, Dr. Arthur Fürstenberg.

— Det är rätt att krigsmakten gör något för att bli populär igen.
Nu hördes militärmusiken, och kaserngården öppnade sig för ett kompani av beridna stålhelmar, som konvojerade de kulsprutor, vilka skulle uppträda.
— Så vackert!

Det var så. Massverkan av disciplinerad, stram och med hästarna samspelt manlighet är nämligen alltid vacker. Men samtidigt var mig denna uppvisning för folket en hädelse och ett bedrägeri: se här försvaret! Se här de nya stålhelmarna, under vilka vi, själva skyddade, kunna försvara kvinnor och barn hem och härd. Och så var det bara ett sju, åtta år gammalt, kanske redan urmodigt, krigarmod som nu kommit till oss!

Men redan denna glimt av de uppträdande utövade en genast förnimbar verkan på åskådarna. De skyndade på stegen, det kom rytin i gången och färg på kinderna. En fosterländsk och estetisk stimulans. Därtill en aning sensuell sensation. Man kunde ha velat skicka ner dessa kvinnor till krigsländerna att ta reda på vilket gyckel, vilket grymt gyckel, som även låg fördolt här.

Då jag kommit sist i skaran, vände jag och gick till mitt möte. Ett trettiotåttal kvinnor voro församlade i direktörens rum. Denna själv väntade mig oförligt. Hon har en oerhörd ärelystnad för min räkning. Därför att hon måste avsäga sig själv, så k a l l jag in, om det står i mänsklig makt.

Några av de församlade voro för mig okända. Det var husmödrar och andra yrkeskvinnor från våra städer, samhällen och socknar. Med enorm energi hade bankdirektören lyckats få in dem till Broköping. Jag tyckte om dem, de flesta hade något fritt och öppet över sig och verkade icke räddhagade eller arbetskygga. Mig granskade de, som tillbörligt var, mycket noga. Jag berättade vad jag just sett, och en handelsidiskerska från Viby sade: att de inte skäms, så strax efter tredje augusti. Det var ett rättframt men kanske inte fullt rättvist tillrop, ty det var sannerligen för mycket begärt att de skulle skämmas, och tredje augusti har ju för dem en helt annan betydelse som erinran att man bör hålla krutet torrt. Dock vann det anklag. Kvinnorna från själva landsbygden avslöjade sig som övertygade antimilitarister.

— Vi har kommit hit för att fru Lövstrand vill stå för slopandet av hela uselheten, sade de. Det här är ett tillfälle att säga från.

NABO angriper varken händer eller tvätt.

"Ända sedan jag gifte mig"

har jag dagligen använt min Husqvarna-maskin och den går lika bra nu som när den var ny.

Så lyder många husmödrars vittnesord om detta alltigenom svenska fabrikat! Varenda bit — nälen undantagen — utföres vid Husqvarna-verken.

Husqvarna symaskin föredras av de flesta framför alla andra symaskiner.

HUSQVARNA
SYMASKINER

SYBARITEN.

Av Ben Hecft.

(Från engelskan av Ellen Rydelius.)

De hade varit fattiga hela sitt liv. Grannarna sade: »Det är ett under att Sikoras dra sig fram».

De bodde i en våning inåt gården. Fyra rum, som voro mörka och tre barn, som voro bråkiga. De tre barnen använde Wabansia Avenue, som lekplats. Att skoja med vagnar och lastbilar var ett tidsfördriv, som gjorde käl på deras skor men ökade deras skicklighet att skoja med vagnar och lastbilar.

Grannarna sade: »Gamla Sikora är illa sjuk. Det är ett under om de kunna skaffa pengar att betala doktorn med».

Så fördes gamla Sikora, som inte var så gammal, (men fattigdom och hårt arbete med hackan ger en man ett aldrig utseende) till provinssjukhuset. Barnen Sikora fortsatte att

— Det är många andra, som tycker som vi, fast de är litet osäkra om det går an. Om vi kan få dem att förstå, att det går an, så kanske vi kan få in fru Lövstrand i riksdagen.

Den, som sade detta, var en gammal fru av så försiktigt och stadigt utseende, att alla påverkades destomera därav. Om hon hade en ädra av vanvett flöt den åtminstone djupt.

— Jag har räknat efter i min socken, sade hon och en del har jag talt vid, och de tycker det är lika solklart att kriget är ett ont som att spriten är det. Fru Lövstrand är väl nykter?

I själva verket voro i detta ögonblick alla något berusade, ej av alkohol men av en plötsligt uppdykande möjlighet att segra. De sågo riktigt befrände och uppspelta ut. Så där som: ja det här tycker vi, och det förs vi tycka, och nu väljer vi en som säger det åt oss.

Nu började de alla tala.

— Det är inte bara så i fru Anderssons socken, sade en och: jag skall lägga ut det för dem hemma, sade en annan. Nog kan jag lova folk, om fru Lövstrand kommer och talar sade en tredje. Alla ville ha föredrag och somliga ville ha två. De skulle bli i goodtemplarlokaler.

Det kan ingen tro, så roligt vi hade den kvällen. Jag vet ungefär när det var, då vi — för tillfället — glömde av själva saken för sporten i det hela, för risken, tävlan spänningen. Vi gjorde upp turner, vi beslöt tillkalla hjälp från högkvarteret, beställa affischer och annonser i blind förtrostan på att pennningar alltid skulle komma. Vi tänkte till och med föreslå de två andra listorna gemensamma valmöten.

Den ena eldade upp den andra, och vi sjödo av stridslust. Minsam, vi skulle visa kvinnorna i hela Sverige vad vi dugde till i vår landsända, när det gällde att ta upp kampen mot kriget. Dessutom ville vi ju en hel del annat, men detta var för ögonblicket det viktigaste.

När vi skildes åt bjödo de mig välkomna att bo hos dem. Och jag tackade och tyckte att det var en avundsvärd lott att vara riksdagskandidat. I dag är jag redan litet mera betänksam.

NABO sparar 9/10 av grov- arbetet.

skoja med vagnar och lastbilar, och fru Sikora gick bort och tvättade tre gånger i veckan. Och mjölkkarlen och speccerhandlaren kommo regelbundet och förklarade för fru Sikora att de också måste leva och att hon måste betala sina räkningar.

Så sade grannarna: »Har ni hört det sista? Gamla Sikora dog i går kväll på sjukhuset. Vad skall staccars fru Sikora göra nu? De ha inte ett smul.»

Och gamle Sikora fördes hem, emedan hans änka yrkade på det. Grannarna kommo in och sågo på liket och gråto med fru Sikora, och barnen sutto efter skolan och sågo på väggarna, illa till mods. Och någon frågade: Hur skall ni begrava honom, fru Sikora?

— Åh, sade fru Sikora, jag skall ha en fin begravning.

Det fanns en försäkring på 500 dollars. Sikoras hade skött den och skrapat ihop premierna på 10 dollars då tiden kom. Fru Sikora tog försäkringspolisen till mannen till en fru, åt vilken hon tvättat. Mannen var anställd i fastighetsbyrå.

»Jag behöver pengar för att begrava min man, sade hon. Han dog i går kväll på sjukhuset.»

Hon var rödögad och svartklädd och fastighetsmannen sade: »Vad önskar ni?»

Då fru Sikora förklarade saken, gav han henne 400 dollars för polisen och hon gick till en begravningsentreprenör. Hennes ögon voro ännu röda av gråt. De stirrade på den luxuösa inredningen i entreprenörens lokaler. Där fanns präktiga palmer i präktiga jardinärer och plyschlänstolar och breda inbjudande soffor och ett imponant mahognyskrivbord.

Fru Sikora kände en bävan vid åsynen av denna lyx.

Så kom begravningsentreprenören in och hon förklarade allt för honom.

Grannarna sade: »Skall ni gå på herr Sikoras begravning? Det skall bli en stor begravning. Jag fick inbjuda i går.»

Wabansia Avenue vimlade av automobilerna. Oräkneliga släktingar till herr och fru Sikora anlände i automobilerna, och deras ansikten stirrade med förvåning ut genom lyxbilens fönster liksom om de sågo världen från en ny sida. Där fanns också grannar. Dessa voro ännu mer imponant klädda än släktingarna. Men alla, grannar och släktingar, hade sina söndagskläder på sig. Och de olyckliga, som icke blivit inbjudna, lutade sig ut genom fönstren åt Wabansia Avenue och tittade avundsam på omgivningen.

Där var en orkester — femton

NABO, det självverkande tvättämnet med bensin.

Spirella-Korsetten

Den enda, som erkännes av läkare. 1 års skriftlig garanti. Säker måtttagning. Fru H. Tellgren, Friggagatan 3, Göteborg. Tel. 15610.

Han fordrade endast att den man, som lett henne vilse omedelbart skulle lämna landet. Som du vet reste han till Kina som missionär, och jag, för min del, var mycket emot att du skulle ha något med honom att göra när han kom tillbaka. Men min far tillät honom att bli din lärare, med villkor att han aldrig skulle göra något försök att träffa din mor. I rättvisans namn måste jag säga att de obrottsligt höllo detta löfte. Det är mycket sorgligt, men —

Arthur såg upp. Hans ansikte var berövat allt liv och uttryck. Det liknade en dödsmask.

— Tycker du inte, sade han, och stammade tveksamt på orden, att — allt detta är — mycket lustigt?

— Lustigt? James sköt stolen från bordet, alltför häpen att känna någon vrede. Lustigt! Har du blivit galen, Arthur.

Arthur kastade plötsligt huvudet bakåt och brast ut i ett våldsamt skratthanfall.

— Arthur! utbrast skeppsredaren och reste sig upp, jag häpnar över ditt lättsinne.

(Forts.)

Hennes förtjusning!

Ett glas Pommace, — väl avkyld — sprudlande och gnistrande som champagne, ja det är hennes förtjusning.

Försök den! Ni också blir förtjust! — Ingen motstår Pommaces sköna och delikata smak.

Pommace serveras överallt. Fråga baral

Pommace

"Fruktdrycken med vinbouquet."

Tillverkas av 250 ledande Mineralvattenfabriker.

man. Och där var en öppen automobil, fylld med blommor, fylld till brädden. Orkestern stannade framför Sikoras våning eller rättare framför huset, ty Sikoras våning låg åt gårdssidan, och fru Sikora ville inte att orkestern skulle stanna i gränden. Då kunde de avundsamma, som lutade sig ut genom fönstren, icke se orkestern, och det skulle ha varit ett minus.

Orkestern spelade, fina, sorgsna sånger. Koretterna och dragbasunerna sände en tyst skälkning genom gatan. Orkestern slutade spela och folket, som lutade sig ut genom fönstren, suckade. Ah, det var en fin begravning!

Inuti Sikoras hem stod fyra män bredvid den vackra svarta kistan och sjöngo. Fru Sikora i en vid svart slöja lyssnade, medan tårar runno nedför hennes ansikte. Aldrig hade hon hört så vacker sång förr — allt i takt och alla toner ljuva och gripande. Hon grät litet mer och ivriga armar ledde henne ut ur det blomsterfyllda rummet, då sex män lyfte den svarta kistan och bar ut den på gatan.

Långsamt rullade automobilerna bort. Och bakom den öppna vagnen, fylld med blommor, åkte fru Sikora. Orkesterns klagande musik fyllde henne med mild extas. Blomsterdofterna flöto till henne, och då hennes ögon kastade en flyktig blick ut genom lyxbilens bortre fönster, kunde hon se processionen, som räckte nästan ett halvt kvarter. Bara svarta automobilerna, fyllda med ansikten, som förvånade stirrade på gatan.

Och framför vagnen med blomorna i en sirad likvagn åkte herr Sikora. Likvagnens hjul voro hårt bromsade. De gjorde intet buller och chauffören var aktsam att hans dyrbara börd icke skulle skakas. Långsamt skred processionen vägen fram genom gatans kröning. Massor av folk stannade för att stirra tillbaka på de stirrande människorna i automobilerna och lyssna till den vackra musiken, som steg över L-lagens och spårvagnarnas och lastbilarnas buller.

Solen låg över kyrkogården. Den vackra svarta kistan försvann ur sikte. De femton musikanterna började spela än en gång, och fru

Sikora, som åter grät, tillät ivriga armar att hjälpa henne tillbaka i lyxbilen och med en suck lutade hon sig tillbaka och slöt ögonen och tillät sig gråta, medan musiken spelade, medan bilen sakta rullade fram. Det var som en dröm, en besynnerlig sak, som man föreställt sig eller läst någonstans.

Grannarna fröso indignerat: »Har ni hört om fru Sikora?» — sade de. Det var de samma, som avundsam lutat sig ut genom fönstren vid Wabansia Avenue.

Hon gav ut alla livförsäkringspengarna på en tokig begravning, sade grannarna och har ni hört? Barnavärn skall ta ifrån henne barnen, emedan hon inte kan försörja dem. Tjänstemannen var ute hos henne i går, och hon har inga pengar att betala räkningarna med. Hov gav ut alla pengarna — det var något i stil med 2000 dollars — på begravningen. Hu!

Fru Sikora förklarade gråtande saken för Barnavärn.

— Min man dog, sade hon och — och jag gav ut pengarna på begravningen. Det var inte för mig själv, utan för honom jag gav ut pengarna.

Det blir nog bra en vacker dag. Och under tiden kan fru Sikora, medan hon tvättar kläder åt någon, och ryggen värker för mycket, minnas den dag, då hon åkte i en svart lyxbil och orkestern spelade och luften var fylld av blomdoft.

NABO garanteras fritt från klor.

Nyckeln till hälsa

är att rensa magen och tarmarna från osunda rester, utdriva urinsyra från kroppen samt upprätta blodet, därmed avlägsna själva orsaken till illamående och sjukdomar.

En huskur **Frukt-Salt-Samarin** är härtill synnerligen välgörande.

Magsyra och Huvudvärk försvinna. Värk i kroppen, Reumatism och Nervsmärtor skingras. Hälsa, krafter och Välmående återvinns.

Frukt-Salt-Samarin verkar välgörande på hela organismen och omedelbart upprättande. Pris pr burk kr. 2.50. Erhålles pr postförskick från Cederroths Tekniska Fabrik, Sthlm. (Säljes å Apotek, Drog-, Kemikalie- & Färghandel m. fl.)

Prova NABO, och Ni blir övertygad av dess överlägsenhet.

GETINGEN

ROMAN

av E. L. VOYNICH

Mrs Burton reste sig med ett skratt. — Jaså, det gör detsamma? Nu hoppas jag, James, att du förstår hur pass mycket tacksamhet du har att vänta. Jag sade dig vad följden skulle bli av att visa barnhärtighet mot papistiska äventyrerskor och deras —

— Tyst, tyst! Tala inte om det, min kära vän.

— Men vi har haft aldeles nog av denna sentimentalitet. Det är tid på att han får veta vem hans mor var. Varför skola vi betungas med följden av en katolsk prästs kärleksäventyr. Se här!

Hon drog upp ett skrynkligt papper ur sin klänningsficka och kastade det på bordet. Arthur öppnade det. Handstilen var hans mors och skrivelsen var daterad fyra månader före hans födelse. Det var en bekännelse, riktad till hennes make, och försedd med två underskrifter.

Arthurs blick gled långsamt över de osäkra bokstäver med vilket moderns namn var tecknat och stannade vid det välkända »Lorenzo Montanelli». Ett ögonblick stirrade han på skrivelsen. Sedan vek han, utan ett ord, ihop den, och lade den tillbaka på bordet. James reste sig och tog Julias arm.

— Saja, Julia, det är sent nu och jag har litet affärer att prata med Arthur om som inte kan intressera dig.

När hon samlat upp sitt släp och lämnat rummet, stängde James dörren och återtog sin plats vid bordet. Arthur satt lika tyst och orörlig som förut.

— Arthur, började James med ett mildare tonfall, nu när Julia var utom hörhåll. Jag är mycket ledsen att du skulle få reda på detta, men på samma gång gläder det mig att du visar en sådan självbehärskning. Julia är så lätt upprörd, och jag vill inte visa mig hård emot dig.

Han tystnade för att iaktta effekten av sina ord, men Arthur satt lika orörlig.

— Detta är ju en mycket ledsen historia, min käre gosse, fortsatte han, och det bästa vi kan göra är att hålla tyst med den. Min far var nog ädelmodig att inte begära skilsmässa från din mor när hon erkände sitt brott.